

Al·legacions d'un quinto de Vilobí d'Onyar per no incorporar-se a l'exèrcit (1807)

PEP VILA

Filòleg

Quaderns de la Selva, 23 (2011), 201-204

Centre
d'Estudis
Selvatans

A l'Arxiu Municipal de Girona es conserva una sèrie arxivística que inventaria la correspondència, de temàtica vària, entre diversos poders de la ciutat i alguns pobles de les nostres comarques. En un d'aquests lligalls vam llegir aquest episodi de quintes i servei militar la vigília de la Guerra del Francès, que avui anotem i que protagonitza un jornalero de Vilobí d'Onyar que testimonia que té impediments físics, que no sap de lletra i que es veu obligat a fer redactar per un escriptor, en castellà, un plec d'al·legacions.

Fins al segle XVIII¹ el reclutament obligatori a l'exèrcit reial es feia per períodes més o menys pagats, per la incorporació al servei de passavolants, vagabunds, desenfeinats i gent marginada. Amb l'arribada dels Borbons (1704) hom va copiar el model francès. A través d'un sorteig s'escollien un de cada cinc nois ("quintos") en edat militar. L'any 1770 Carles III va dictar unes ordenances per a la població en edat militar, entre 18 i els 40 anys. Les condicions imposades per Carles III no eren gaire abel·lidores. A més de ser catòlic, apostòlic i romà, havies de comprometre al servei militar 15 anys de la teva vida com a mínim. En cas de guerra, l'edat de reclutament baixava fins els 16 anys. L'estatura mínima era de cinc peus (1 m, 40 cm.). Els futurs soldats no podien pertànyer a castes inferiors (gitanos, "mulatos"...). N'erent exclosos els que havien treballat de carnisers (?), com a botxins al servei de la justícia. Aquest sistema amb més o menys variants i canvis, que ara no pertoca explicar, va continuar fins la instauració de la República l'any 1931, si bé a partir de 1812 la constitució liberal va imposar el reclutament per a tothom, encara que hi havia moltes llacunes legals en segons quins territoris de la pell de brau.

A l'hora d'eleger els homes útils per a la milícia sempre hi havia problemes. En més d'un període històric trobem els anomenats «avalots de quintes». En altres moments hi havia la fugida de joves per eludir aquest compromís forçós. Hom tornava llavors al sistema de voluntaris per cobrir les places sol·licitades. En cas de no arribar a la quota exigida, s'havien de pagar els substituïts. Les juntes locals exigien una quantitat fixa per cada plaça no ocupada. Aquestes despeses les sufragaven els gremis, els col·legis, comerciants, propietaris, etc. La impopularitat de les quintes es va mantenir tot el segle XIX i es va agreujar en l'anomenada Guerra de Cuba.

Resum del document

Gerònim Llovet, jornalero de Vilobí, solter, "criado de labranza" segons la classificació de la Junta Local del poble, jove que no sap escriure i que presenta la instància en castellà, a través d'un intermediari o escriptor públic Ignacio de Saavedra,² afirma en aquestes al·legacions trobar-se en la més absoluta misèria. Un

1 José A. Crespo Francés [autor i editor], *Reclutamiento y servicio militar desde sus orígenes hasta nuestros días*. Madrid, 2009.

2 Saavedra, que fa d'escriptor, dona la impressió que no sap com ha de traduir al castellà *gec* i *armilla*.

defecte a la cama dreta, no especificat, fa que no es consideri apte per al servei militar en vigílies de la Guerra del Francès. Potser aquesta tara li va salvar la vida en no haver d'incorporar-se a una guerra llarga i penosa.

Llovet treballava pels amos o els arrendataris del Castell de Vilobí. En la instància acusa a un tal Narcís/Isidre de vexar-lo, de no tenir terra ni cap dret, d'haver-se-li quedat la roba com a torna. L'amo va haver de pagar 7 pessetes pel noi en concepte de taxa perquè no era apte, per plaça militar no ocupada, en haver recuperat un treballador en actiu. La normativa legal del moment així ho exigia.

La instància duu al peu de l'escrit la resolució de la Junta de Quintes de Vilobí. Dicta justícia i obliga l'amo del Castell que reintegri a Gerònim els pocs efectes personals que el jornalero, pobre de condició, guardava en un sac.

Text

Muy Ilustre Junta.

Suplica a V. J. Gerónimo Llovet, jornalero pobre de Viloví

Muy Ilustre Junta

Gerónimo Llovet, jornalero del pueblo de Viloví deste corregimiento, con la atención servida, expone:

Que a parte de hallarse en la mayor miseria e indigencia, sin tener finca ni pedazo de tierra con que poder dar mano, se halla imposibilitado del servicio de su Majestad por haver de llevar la pierna hecha de mal modo como se le repara; y a pesar de todo lo dicho no ha reparado el amo donde servía a ultrajarle, cuyo sugeto se llama Narciso del Castillo de Viloví; y a más se le ha quedado con el pretexto del dicho pago la ropa que tenia de su uso como son tres camisas, un gech, una almillá y un saco en donde el pobre suplicante tenía su ropa, en esta atención

Suplica a V. J. se sirva mandar al dicho Isidro³ del Castell de Viloví, devuelva al pobre suplicante la indicada ropa; que es gracia que espera de la recta justificación de V.J.

Gerona, 8 mayo del 1807

3 Unes ratlles més amunt es deia Narcís.

Por dicho exponente que no sabe escribir, a su ruego firmo
Ignacio de Saavedra.

Informes complementaris

1. Al marge dret de la instància podem llegir l'anotació següent escrita amb una altra lletra:

Gerona, 8 de mayo de 1807

Informe la junta particular de reemplazos del lugar de Viloví lo que tenga por conveniente sobre esta quexa; así lo resolvió la muy ilustre Junta General del Corregimiento. Andrés Oller, vocal secretario.

2. A la part inferior de l'escrit, hi ha aquesta altra anotació posterior amb la resolució:

Viloví y 20 mayo de 1807

La Junta Particular de este pueblo ha tasado ha Gerónimo Llobet, criado de labranza en clase de soltero de segunda clase, siete pesetas lo que justamente debe satisfacer por ganar el citado Llobet, suficiente precio así lo resolvió la Junta de este Pueblo

Miguel Arnau, vocal de la Junta.

Agustí Llinàs , Regidor decano y vocal de la Junta.

Gerona 29 de mayo de 1807

En vista del precedente informe de la Junta particular de Viloví, pague el suplante hoy siete pesetas que se le han tasado⁴ para el actual reemplazo, y hecho, debuelbásele inmediateamente la ropa y efectos que se le retengan. Así lo resolvió la muy Ilustre Junta General de reemplazo de este Corregimiento. Andrés Oller, vocal secretario.

4 Per "tasado".

